

arh. Șerban Țigănaș, președintele Ordinului Arhitecților din România

Arhitectura responsabilă Mai multă responsabilitate pentru arhitecți, mai bine pentru mediul construit

arh. Șerban Țigănaș, președintele Ordinului Arhitecților din România

Acest titlu vă poate apărea ca o lozincă, dar se referă la o direcție fundamentală folosită în cele mai multe țări pe care le apreciem prin cultura construirii pe care o dețin, dar care este ignorată în legislația și practica românească.

Arhitectura responsabilă este noua paradigmă universal acceptată și asumată pentru ca mediul construit să capete calitatea necesară pentru a răspunde schimbărilor climatice, problemelor socio-economice și situației energetice.

Responsabilitatea înseamnă un bun echilibru între soluțiile oferite pentru a dobândi performanțele arhitecturii, care nu pot fi aceleași în contexte diferite. Cine poartă responsabilitatea pentru integrare, pentru întreg și pentru armonizarea tuturor răspunsurilor la cerințele pe care le avem de la construcții?

Pe parcursul istoriei mult milenare a construcțiilor această responsabilitate a fost încredințată arhitectului, înainte ca din competențele acestuia să se dezvolte alte profesii specializate, care se ocupă aprofundat doar de anumite aspecte ale construirii. Specializarea este caracteristică dezvoltării contemporane și evident soluția pentru înaltă performanță, dar cu condiția să se păstreze mecanismele de asigurare a coerenței ansamblului.

Acest lucru este binecunoscut și practicat în diferite moduri, dar puternic zguduit de disputa pentru a controla procesul construirii în scopul profitului financiar. În spatele acestei transformări se află și problema capacității de asigurare a responsabilității. Aici apare cea discrepantă dintre sistemul românesc și cele practicate în statele dezvoltate.

Două sunt diferențele pe care vă propun să le observăm. Prima este problema disipării responsabilității, a fragmentării ei și a dublării sau chiar multiplicării așa-ziselor responsabilități prin sporirea numărului de responsabili și

■ În majoritatea statelor europene nu poți practica profesia de arhitect dacă nu ești asigurat, pentru a se oferi astfel protecție consumatorilor, oricare ar fi ei. În România nu se pune așa problema.

specializarea lor. Doar că în această problemă în România încă se moștenește un sistem dezvoltat în regimul comunist, prin care oamenii răspund față de partid, popor și stat și nu față de client, proprietar și consumator. Acest sistem presupune răspunderea morală și penală neacoperită. Responsabilitatea este activată doar în situații foarte grave, catastrofice, dar este complet ignorată în cazul unor deficiențe care nu produc victime sau daune majore. Această stare s-a consolidat și este una dintre cauzele pentru care mediul construit românesc suferă de lipsă de calitate.

Ați auzit de cazuri în care dacă finisajele unei construcții se deteriorează nejustificat sau dacă instalațiile nu funcționează la parametri să fie cineva răspunzător și să acopere reparațiile? Cunoașteți cazuri în care anumite sisteme sau materiale, deși pe hârtie au garanții specificate de zece - cinsprezece ani, să fie înlocuite dacă se deteriorează după, să spunem, opt ani?

În România sistemul de asigurare a calității construcțiilor seamănă cu capacitatea poliției și a primăriilor de a asigura respectarea regulilor de staționare și parcare a autovehiculelor. Orice sistem de control are nevoie de resurse pentru funcționare și acestea nu sunt asigurate, pe de o parte, iar din alt punct de vedere, în România, care este supusă presiunii politizării coruptoare, funcționarea mecanismelor de control stă sub

semnul ineficienței cvasitotale.

A doua diferență este în modul de acoperire a riscurilor. Aceasta se face în general prin sistemele de asigurări. În majoritatea statelor europene nu poți practica profesia de arhitect dacă nu ești asigurat, pentru a se oferi astfel protecție consumatorilor, oricare ar fi ei. În România nu se pune așa problema. Nici statul nu impune asigurarea ca o condiție minimă în favoarea clienților și nici aceștia nu par a fi deloc conștienți sau interesați să ceară așa ceva sau să atace responsabilii. Este fără îndoială o problemă de cultură a responsabilității care necesită o adevărată mutație, dacă vrem să progresăm în domeniul construirii.

În România se folosesc garanțiile, mai ales în contractele publice, ca formă de acoperire a riscurilor. Acest sistem nu este nici just și nici eficient. Nu este just pentru că onorariile trebuie să acopere eforturile pentru realizarea obiectelor contractate, iar dacă procente din acestea sunt reținute un timp înseamnă că prestatorul nu primește ceea ce merită pentru efortul lui decât întârziat și fără a beneficia de eventuale dobânzi sau posibilitatea de a investi. Mai mult, sistemul de garanții, care se limitează la un anumit procent, pe la 5%, nu acoperă eventuale daune care pot apărea și exceda acest plafon. Dacă mai adăugăm că după lege arhitectul răspunde pe durata de viață a

© AGC

construcției, care de cele mai multe ori e mai lungă decât a sa și că antreprenorul doar pe perioada de garanție care e în general de 2 ani (!), constatăm că cei din categoria consumatori sunt de fapt descoperiți.

Modelele pentru un sistem mai echilibrat și eficient, care conferă responsabilități clare corelate cu mijloacele de acoperire a riscurilor, există. Acestea atribuie arhitecților roluri clare în raport cu clienții lor. E adevărat că și în țările cu tradiție presiunile capitalului antreprenorilor pun în pericol și transformă aceste sisteme, dar cheia progresului general în construcții ține și de felul în care se va rezolva în viitor acest aspect important.

Indiferent de modalitățile în care vor evolua soluțiile pentru problema responsabilităților și riscurilor, e nevoie să discutăm și să abordăm problema și în România, altfel nu putem evolua în ceea ce privește calitatea construirii, mai ales a construcțiilor publice.

Puterea antreprenorilor, incultura administrativă și a clienților, la care se adaugă corupția, sunt marile obstacole în calea schimbării unei stări de fapt. Totuși antreprenorii valoroși au interesul să nu fie concurați neloial și să câștige pe bază de performanțe și competență, eliminând costurile și riscurile corupției. Ar trebui ca aceștia să devină cel mai important partener al arhitecților în efortul pentru schimbare.

Și arhitecții au rolul lor nefast în degradarea

practicii profesionale prin refugiu în partea conceptuală și neasumarea responsabilităților. E adevărat, doar unii arhitecți, dar din păcate destul de mulți, nu sunt capabili să contribuie la progres, așa cum în fiecare segment al construirii există forțe progresiste și forțe conservatoare.

În ceea ce ne privește pe noi arhitecții avem o misiune în interiorul profesiei și una în afară. Cea internă se referă la formarea arhitecților astfel încât să fim conștienți și capabili să fim responsabili în sensul evoluat al termenului și adaptat noii paradigme a construirii. Cea externă înseamnă că avem nevoie să colaborăm cu toți factorii construirii pentru a reinventa un alt sistem complex, legal și practic, care să ducă la o cultură a construirii mult mai evoluată.

Tot ce am spus până acum mă face să concluzionez că, din păcate, din punctul de vedere al formării unei culturi a construirii avansate, la nivelul celei occidentale, suntem prin ceea ce facem acum, pe un drum înfundat. Oricâte mici sau mai mari corecții se încearcă prin legi și norme, construcțiile din România refuză parcă să dobândească un nivel mediu, generalizat de calitate decentă pentru banii investiți și posibilitățile tehnice disponibile. Asta înseamnă că trebuie resetat sistemul.

Problema cea mai mare e că fără această conștientizare, fără viziune și voința de a începe această schimbare importantă, activ, cu resurse și multă înțelepciune, nu putem spera nimic

■ **În privința responsabilității în România încă se moștenește un sistem dezvoltat în regimul comunist, prin care oamenii răspund față de partid, popor și stat și nu față de client, proprietar și consumator.**

semnificativ mai bun. Voința politică e neesențială dar din păcate indispensabilă. Cauza este altă agendă a clasei politice, care a ieșit la iveală și este responsabilă pentru eșecul general al României la toate capitolele, dar și incultura în construcții, purtată cu fală de foarte mulți dintre cei implicați în afaceri cu construcții, construire sau administrații.

Ce e de făcut? Nu există un antidot unic, o poțiune magică sau o formulă abracadabrantă! E nevoie să recunoaștem eșecurile și starea, cu multă luciditate critică. E nevoie să construim cultura construirii în școli și facultăți și mai ales postuniversitar, pentru cei care au roluri în procesele complexe aferente. E nevoie să refacem altfel, just, pe bază de responsabilități și recompense, tot procesul concepției, deciziei, realizării și operării construcțiilor. O lume întregă se schimbă odată cu dezvoltarea proceselor concepției pe bază de BIM (Building Integrated Modelling), care începe să fie adoptat legal în zonele dezvoltate, dar despre asta, o altă discuție viitoare. ■

DRIVEN BY
DAYLIGHT

JET Group

JET-VARIO-THERM

Sistem eficient energetic

Sistem eficient de luminator continuu proiectat pentru optimizare energetică pentru cladiri noi sau pentru renovari

- **Profilul de baza** din PVC multicameral reduce valoarea coeficientului UW comparativ cu profilul de aluminiu cu o singura camera
- **Profilul de acoperire din aluminiu** ofera suport pentru partea vitrata și protecție împotriva factorilor externi
- **Profilul de conectare cu solcul** reduce verificabil efectul de punte termica și îmbunătățește coeficientul UW cu până la 0,2 W/m²K

pentru mai multe informații:
www.jet-group.ro

